

בדיני יו"ד

ב' יורה דעה ס"י ט"ו ובטו"ו ס"ק ב' מעתיק גמ' ביצה לד ע"א
עוף הנדרס מהו לשוחטו ביו"ט? ופושט להיתירא, (עיין באו"ח סי' תצ"ח ס"ח).
ועיין בפמ"ג על ש"ך (סי' ט"ו ביו"ד ס"ק ג') משתדל להסביר איך מתירין
לשחוט ביו"ט עוף הנדרס? הלא קודם שנבדק יצא מכלל הרוב דכשרות ושמא
תמצא טרפה ונמצא שחילל יו"ט שלא לצורך? ומסביר רבינו הפמ"ג דאם
שחט על דעת שימצא כשר ולבסוף נמצאה טריפה א"כ לא נתקיים מחשבתו
דהיינו כמו נתכוון לעבור ח' ברה"ר ועלתה בידו ד' דפטור משום דלא נתקיים
מחשבתו ע"כ. וצ"ע מתוס' חולין יא ע"א ד"ה אבל היכא דהקשו "אמאי לא
יליף מכל הקרבנות דדחו שבת ולא חיישינו שמא ימצא הקרבן טריפה",
ואי נימא כסברת הפמ"ג דגם בספק השקול לא נתקיים מחשבתו מאי חששא
כיון דגם אם ימצא הקרבן טריפה לא חילל שבת כיון שלא נתקיים מחשבתו?
וצ"ע.

בש"ך יו"ד סי' ס"ו ס"ק י' מסיק להלכה דאם נתערב ביצה שנמצא
עליה טיפת דם עם ב' ביצים או יותר מתירין התערובות אע"פ שאין כאן
ששים כמו מין במינו ונשפך (ביו"ד סי' צ"ח), אע"ג דהתם בעינן שיהיה עכ"פ
ספק שמא היה בתערובת ששים וכאן בודאי אין כאן ששים, מ"מ כאן יש
סניף אחר להיתירא דהיינו שמא המקום שבו נמצא טיפת הדם אינו מקום
האסור. ואע"ג דזה הוא ספק אחד בגוף וספק אחד בתערובת דלדעת ר"י
בעל התוס' (ביצה ג ע"ב ד"ה ואחרות באחרות) וכן פסקינן (ביו"ד סי' ק"י
סעיף ט') דלא הוי ס"ס, מ"מ יש כאן סניף נוסף להיתירא שמא דם ביצים
הוא לגמרי מדרבנן, ע"כ תוכן דברי הש"ך. וע"ז בא הפמ"ג ומוסיף עוד סניף
להיתירא דהיינו שיטת התוס' דדם שבשלו מדרבנן. וזה תמוה דאטו הביצה
אסורה רק משום הדם? דאם האיסור הוא רק משום הדם הלא יש כאן כמה
וכמה פעמים ששים נגד הדם, ועוד אמאי כל הביצה אסורה? אלא ע"כ דהדם
רק סימן שיש כאן איסור שאם הדם הוא במקום שאסור הוא סימן שהמצב
הוא תחילת הריקום והביצה אסורה משום נפל ונבילה, וממילא גם הדם אסור

משום דהוי דם בשר ואין בישול מועיל להקל איסור דנפל ונבילה. ואין להקשות א"כ אמאי חשבינן להתערובות תערובת של מין במינו? הלא נפל ונבילה עם ביצה הוי מין בשאינו מינו ונצרך ששים, שי"ל שתחילת הריקום של ביצה לא גרם עדיין שינוי טעם ושיהיה ניכר ואם אין הטעם ניכר מין באינו מינו בטל ברוב כמו מין במינו (עיין היטב ביו"ד סי' ק"ט ס"א ובטו"ז ובש"ך) ודי ברוב מן התורה כמו מין במינו, אבל בישול אינו מועיל להקטין האיסור דנפל ונבילה ושפיר עביד הש"ך דלא צירף סניף דדם שבישלו.

יו"ד סי' ס"ב ס"ב: "אבר הפורש מן החי אסור ובשר הפורש מן החי אסור משום, ובשר בשדה". וכפילת תיבת "אסור" הוא קיצור ממה דאיתא בש"ס (חולין קב ע"ב): אמר ר' יוחנן לא תאכל הנפש עם הבשר — זה אבר מן החי. ובשר בשדה טרפה לא תאכלו — זה בשר מן החי ובשר מן הטרפה. ופי' רש"י "לא תאכל" דאבר מן החי מיקרי נפש שאם יחתכנו אינו עושה חליפין שלא ישוב עוד הנפש הנטולה שאינה חוזרת. והכי משמע לא תאכל הנפש עם הבשר בעוד החיות עם הבשר, עכ"ל. והנה לפי מה דאיתא בסוגיא דלעיל דבאבר מן החי בעינן כזית, והגידין והעצמות משלימין לזית. ואין צורך שיהיה כל הכזית מבשר לחוד. אבל בבשר מן החי בעינן שיהיה בהבשר לחוד כזית. והמנחת חינוך מצוה תנ"ב מעלה בפילפולו שאם אירע שיש באמ"ה כזית בשר בלי צירוף הגידין והעצמות, העובר ואוכלו חייב שתים — משום אמ"ה ובשר מן החי, ע"כ. ודברי רבינו המנ"ח תמוהים מאד לפי פי' רש"י דלעיל. ממ"נ אם הבשר עושה חליפין והוי בשר מן החי א"כ לא הוי אמ"ה, ואם אינו עושה חליפין והוי אמ"ה, לא הוי בשר מן החי, וצ"ע.

ומדי דברי אודות המנ"ח אבקש להעיר עוד על מה שראיתי במנ"ח מצוה תצ"ו. ידוע בין הלומדים הפלוגתא בין הרמב"ם והרמב"ן בענין דלא תסור. דהרמב"ם ס"ל דמצות לא תסור שייכת גם במצות וגזירות דרבנן. אבל הרמב"ן ס"ל דבמצות וגזירות דרבנן לא שייכי העשה והלא תעשה דלא תסור. וטעמם ונימוקם עיין בספר המצות להרמב"ם בשורש א' ובהשגות הרמב"ן שם. ומסיק המנ"ח דעד כאן לא פליגי רבותינו אלא במצות וגזירות דהם לגמרי מדרבנן, אבל במצות ואיסורים שהם מן התורה אלא שאינן בפירוש במקרא אלא שחול"ל היה להם קבלה מהלכה למשה מסיני או שהעלו בדרך הי"ג מדות, גם הרמב"ן יודה דמי שעובר על זה, מלבד שעובר על המצות המיוחדת, הוא עובר ג"כ על המ"ע ול"ת דלא תסור. ונ"מ לענין חולה שיש בו סכנה, שהדין הוא שמאכילין אותו הקל הקל תחילה, מאכילין אותו בתחילה האיסור שכתוב בפירוש. ע"כ תוכן סברת המנ"ח. וזה צ"ע מש"ס (יומא פב

ע"א) מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו הקל קל דהיינו רוטב ואם לא נתישבה דעתו מאכילין אותו השומן וכו' — והנה רוב הפוסקים ס"ל רוטב הוא טעם כעיקר ואסור מן התורה, וטעם כעיקר אנו למדים ממשרת דנזיר או מגיעולי מדין, ושומן הוא העיקר, ואם נאמר כסברת המג"ח שומן הוא קל מרוטב שיש בו גם העשה ול"ת דלא תסור ויש לנו להאכיל את החולה שומן קודם לרוטב, וצ"ע.